

'RYSININKŲ' VARGAI IR BĖDOS

Vilniškiai ryšininkai su užsienio lietuviais ieško pagalbos savo veiklai vietiniame (respublikiniame) soviete. Gegužės 17 d. tam klausimui svarstyti buvo sušauktas to sovieto "užsienio reikalų komisijos" posėdis. Dalyką komisijai išdėstė ryšių komiteto pirmininko pavaduotojas V. Kazakevičius, žymiausias ir pastaruoju metu veikliausias išeivijos gyvenimo stebėtojas bei aiškintojas. Šalia jo, komisijai dar kalbėjo sovietinės karinio parengimo organizacijos viršininkas Lietuvoje, sovietinis artilerijos generolas majoras J. Žiburkus, vyriausias ryšių su užsieniais draugijos (tiksliau tariant, įstaigos) vadovas R. Petrauskas, vadinamos užsienių reikalų ministerijos skyriaus viršininkas V. Burkauskas ir "Inturisto" Vilniaus skyriaus valdytojas A. Sutkus. Visų tų pranešimų turinys viešai neatskleistas, bet ypač "Inturisto" atstovo dalyvavimas pasitarime sudaro pagrindo spėti, kad reikalas kreiptis į komisiją greičiausia bus iškiles dėl ekskursijų į Vilnių suvaržymo, kuris, be abejo, bus sugriovęs nemažą dalį vilniškių "ryšininkų" šiai vasarai numatytų planų. (Vietoj 18 dienų, lankytojams leidžiama viešėti tik penkias dienas. Dėl to daugumas numatytųjų šią vasarą apsilankyti Lietuvoje nuo to sumanymo atsisako ir numatytos ekskursijos atšaukiamos).

Vargu ar toji "užsienio reikalų komisija" gali ryšininkams bent kiek apčiuopiamai padėti, nes netikėtas suvaržymas greičiausia bus buvęs pareikalautas saugumo (čekistų) organų. Ir viešbučių stoka galėjo versti suvaržyti ekskursijas, ypač todėl, kad saugumo organams visiškai nepriimtina mintis leisti atvykstantiems turistams apsisistoti ne viešbučiuose: kur nors kitur apsistojusius svečius daug sunkiau išlaikyti nepaleistus iš akių... "Užsienio reikalų komisija" (jai pirmininkauja V. Niunka) negalės nei viešbučių praplėsti, nei čekistų reikalavimų pakeisti. Kreipimasis į tą komisiją užtarimo vargu teturi daugiau reikšmės, kaip skęstančiam šiaudui. Tačiau komisija "pritarė ryšių su užsienio lietuviais komiteto veiklai" ir nurodė, kad "jo veiklą reikia plėsti ir įvairinti"... Posėdyje buvusi "rekomenduota eilė konkrečių priemonių", kurios, žinoma, tuo tarpu pasilieka neatidengtos ryšininkų kortos.

(ELTA)

• SAIGONE vykstančios kovos buvo atžymėtos artilerijos bombardavimais jau 2 naktis iš eilės. Viena bomba patalė į miesto centrą esantį viešbutį, užmušant 5 ir sužeidžiant 21 civilį. Komunistai tęsia savo karių infiltraciją miestan. Jau eilėje priemiesčių vyriausybės tankų daliniai bando sulaukyti komunistus nuo veržimosi į miesto gilumą. Visą svorį metant į kovas Saigone, komunistai stengiasi paveikti derybų eigą Paryžiuje.

Kinijos komunistų ir anarchistų sukurtytos studentų riaušės Paryžiuje pridarė nemažai nuostolių. Štai viena gatvių netoli universiteto po manifestacijų.

DIDŽIOJI KLaida

WASHINGTONO NENORAS SUTIKTI, KAD SOVIETAI
YRA DIDŽIAUSIAS JAV PRIEŠAS

Derybos ar tiksliau pašnėkesiai Paryžiuje dėl karo veiksmų sumažinimo galimybės pietryčių Azijoje davė papildomą įrodymą, kad raktą į taiką laiko Maskva. Karas Vietname jai yra reikalingas, nes JAV-bėms jis kainuoja nemažai pinigų ir prestižo, padidina įtampą Amerikos vidaus politikoje ir neleidžia "susikalbėti" amerikiečiams su Raud. Kinija. Tuo tarpu sovietams jis kaštuoja daug mažiau. Skaičiuojama,

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

kad jie per metus Šiaurės Vietnamui suteikia paramos už 2 bilijonus dolerių, nors kai kurie stebėtojai yra linkę tą sumą padidinti iki 6 ar net 8 bilijonų dolerių. Turint galvoje sovietų ūkinį pajėgumą, paskutiniąją sumą sudarytų jiems jau jaučiamą našą.

Tai turint galvoje, kai kuriems amerikiečiams jau seniai atėjo mintis,

kad tas karas yra jiems daugiau žalingas negu naudingas ir už tat reikia jį bet kokia kaina likviduoti. Didelė dalis atsakomybės už tokių samprotavimus krinta pačiai administracijai, kuri visą laiką stengėsi ir stengiasi Maskvos įtaką šiame kare sumažinti.

Pats prezidentas Johnas, pasak New York Times 1967 m. gruodžio 20 d. nr. būklę taip apibūdino:

Klausimas: -- "Pone

ATENTATAS PRIEŠ ROBERTĄ F. KENNEDY

Californijoje vyksiančių pirminių rinkimų eigoje, kandidatams prezidentus skiriant didelę reikšmę tos didžiulės valstijos gyventojų

prezidente, jūs teigėte, kad rusai rimtai nori taikos pietiniame Vietname. Ar jūs ir toliau laikotės tos pačios pažiūros? Jei jie iš tikro nori taikos, kodėl jie nesusistabdo tiekimo šiauriniams vietnamiečiams?

Prezidento atsakymas: -- "Aš tikrai nežinau jų sumetimų. Mes visada tikėjome, kad ir jie nori to karo pabaigos. Tokia buvo jų užuomina mums. Ar taip jie galvos ir ateityje, aš nežinau".

Vėliau prezidentas bandė sovietus pateisinti: "Mes galime suprasti Sovietų Sąjungos situaciją ir problemas Vietname. Jie buvo prašyti padėti komunistiniam broliui, ir jie jį ribotai rėmė kai kuriais įrankiais (with some equipment). Mes norėtumėm, kad taip nebūtų".

Toks aiškinimas sovietams naudingas ir duoda naujos medžiagos karo priešininkams pačioje Amerikoje. Bet ištikrųjų jis yra klaidingas ir žalingas. Sovietai tik tada liausis karą kurstyti, kai jiems iš jo grės pavojus.

Iš to išplauktų prielaida, kad JAV turi nevengti kaip iki šiol tiesioginės konfrontacijos su sovietais Vietname, bet jos ieškoti. Jei, pavyzdžiui, būtų bombarduoti jų laivai Haiphongo uoste, tas žygis privestų juos arba griežtai reaguoti ar savo tiekimą sustabdyti. Jei jie to tikėtųsi, jie greičiausiai savo laivais Vietnamui nieko netiektų dėl tos paprastos priežasties, kad atominiam karui su Sovietų Sąjunga Jungtinės Amerikos Valstybės yrageriausi pasirodysios negu sovietai. Tačiau tas pranašumas laikui bėgant mažėja ir iš to išplaukia sovietų noras tiesioginę konfrontaciją nudelsti tolimesniam laikui. Bet jei taip, Amerika turėtų siekti arba ją bent grąsinti. To nedarant, bet aiškinant, kad ir sovietai nori taikos, bet jiems jos tiesiogiai nepatogu siekti, padaryta didžiausia klaida.

Žinia, gali aiškinti, kad dėl susidariusios netik JAV-bėse, bet ir visame pasaulyje, moralinės atmosferos toks griežtas laikysenos pakeitimas nėra įmanomas. Čia būtų kiek tiesos, tačiau dėl tos atmosferos susidarymo nemaža kaltė tenka Washingtonui, kuris visą laiką stengėsi ižiūrėti Maskvos gerus, o ne blogus norus.

nuotakoms, balsų skaičiavimo rezultatams krypstant Roberto F. Kennedy naudai, skaitlinga jo rėmėjų ir talkininkų masė susirinko Los Angeles Ambasadore viešbutyje laukti galutinų rezultatų.

Gegužės 5 d. senatorius R.F. Kennedy, savo žmonos Ethel lydimas, atvyko į salę ir būdamas labai geroj nuotakoj pradėjo kalbėti, dėkodamas už jam suteiktą paramą ir pasitikėjimą. Miniai chorui šaukiant ir jo kalbą nutraukiant "RFK", "RPF", pasigirdo šūviai ir klišmas.

R. F. Kennedy krito sunkiai sužeistas, šalia jo sužeidus dar 5 asmenis.

Pasilenkusios prie jo žmonos Ethel R. F. Kennedy paklausė, ar dar kas iš esamų nukentėjo.

Netrukus policijos ambulansu senatorius ir kiti sunkiai sužeistieji buvo nugabenti į ligoninę. Viešbučio salėje atsiradę gydytojai konstatavo senatoriaus normalią kvėpavimo ir kraujo apytakos eigą. Pirmieji biuleteniai taip pat visas viltis dėjo į senatoriaus normalią tose sąlygose kvėpavimo eigą.

Skaitytojai, gavę šią žinią, be abejo, turės jau toli pažengusius šio įvykio rezultatus. Šiais eilutes rašant, 6 gydytojais skubėjo pašalinti kulka virš 3 val. trukusioje operacijoje.

Saugumo organai vietoje suėmė 23 m. jaunuoli, įtartą pasikėsinusiu senatorių R. F. Kennedy nužudyti.

IŠ VISO PASAULIO

• CBS TELEVIZIJOS stoties kompiuteriai jau birželio 4 d. vakare išpranašavo senat, R.F. Kennedy laimėjimą Californijos pirminių rinkimuose. Jam buvo numatyta 48%, o konkurentui senat, McCarthy 41% balsų.

P. Dakotoje demokratų pirminiai rinkimai davė tokius rezultatus: Kennedy -- 47%, Humphrey -- 33%, McCarthy -- 20%.

Californijos respublikonų delegaciją konvencijai be opozicijos lengvai susisėmė savo žinion gub, Ronald Reagan.

• STUDENTŲ DEMONSTRACIJOS sukėlė triukšmą ne tik Columbus universitete Amerikoje, ne tik Paryžiuje, Romoje, Stockholme ir kitur, bet ir komunistų valdomoje Jugoslavijoje.

Policija pavartojo "vandens patrankas", "bananus" ir kitas nežudančias priemones, kad sulaukius studentų eiseną į Belgrado centrą per Savą upės tiltą.

Studentų reikalavimuose atsisipindį ne tik "daugiau akcijų" -- mažiau žodžių bet ir "sumažinimas socialinių nelygumų, tikrosios demokratijos visose gyvenimo srityse" šūkiai.

Studentai apkaltino valstybinį radiją ir spaudą už klaidinančią jų reikalavimų informaciją, o už policijos elgesį reikalavo atsistatydinti Belgrado saugumo ir policijos organų vadovybę.

"Visų šalių proletarai vienykitės!"...

Chicago K. Donelaičio žem. ir aukšt. mokyklų taryba 1967-68 m.m. Sėdi iš kairės: I. Bukaveckienė, O. Paulikienė, kun. A. Nockūnas, MIC, mokyklos vedėjas J. Širka, V. Gurauskas, B. Vindašienė, Antroje eilėje: I. Smieliauskienė, S. Burokienė, R. Kriaučiūnienė, I. Šerellenė, A. Noreikienė, M. Plačienė, P. Balčiūnienė, V. Vaitkevičienė. Trečioje eilėje: M. Drunga, A. Gyltė, D. Bindokienė, S. Jelionienė, B. Stravinskienė ir A. Kleinaitis. Nuotraukoje trūksta: mokytojų J. Janulevičienės, M. Rašimienės, K. Skaistgirio, B. Balčiauskaitės ir G. Endrijono. V. Noreikos nuotrauka

ATGARSIAI IŠ BALFO

Mirus Balfio reikalų vedėjui kun. L. Jankui spaudoj pasigendama jo "Balfui pritrūko pinigų" ar panašiom antraštėm į lietuvių širdis apeliuojančių straipsnių, spaudoj pradedama reikšti pesimistinių minčių, manant, jog Balfio veikla pradeda apsnūsti, trūksta di-

namikos. Gaunu pasiteiravimų ir iš atskirų balfininkų prašant nuvesti dabartinę Balfio veiklą.

Nors neesu "rašeiva" ir nesitikiu taip vaizdžiai Balfio veiklos problemas pristatyti visuomenei, kaip tai padarydavo kun. L. Jankus, bet 4-tus metus vadovau-

damas Balfui, jaučiu pareigą painformuoti visuomenę apie Balfio Centro veiklą paskutiniaisiais mėnesiais.

Mirus pamėgtam, sumaniam ir darbščiam kun. L. Jankui, iš visuomenės girėdėjau daug pageidavimo balsų surasti ir vėl kunigą užimti šiom pareigom. Balfio Centro Valdyba buvo tos pačios nuomonės, nutarė ir vėl samdyti kunigą tom pareigom ir man pavadė surasti kandidatą. Netrukus nuvykau į Los Angeles, kur sutikau kun. Praną Geiščiūną iš Montanos, pakviečiau jį šiom pareigom, gavau jo sutikimą. Jis eilę metų dirba tarp nelietuvių (kaip ir kun. L. Jankus prieš atvykdamas į Balfą iš Los Angeles), pasiryžęs dirbti lietuviams ir nuoširdžiai įsijungti į lietuvių šalpos darbą. Atsiliepiu apie jo asmenį ir jo sugebėjimus gavau geriausių. Iš vyskupo, kur jis dabar dirba pastoracinį darbą, sutikimą, kad išleis birželio pradžioj. Paskutinėm žiniom jis atleidimą iš pareigų gavo nuo birželio 4-tos dienos ir birželio 11 jau bus Balfio Centre.

Balfio Centras, turėdamas su dešimties metų praktika p. J. Grigienę ir dalinai samdomus p. Kulpavičių ir p. Jankų ir šiuo laiku pavyzdinai atlieka visus einamuosius reikalus. Centro Valdybos posėdžiai vyksta kas mėnuo.

Statistinės žinios š. m. vasario 1 — balandžio 30 d. Gauta iš Balfio skyrių 21,264 dol., kitos pajamos 18,643.64 dol., viso gauta per šį laiką 39,907.64 dol. Viso išlaidų padaryta 24,877.05 dol.

Gauta prašymų pasiūsti siuntinių į Lietuvą 110, iš Vokietijos 51 iš Lenkijos 260.

Pasiūsta siuntinių į Lietuvą ir Sibirą 109 už 14,981.92 dol., į Lenkiją dėvėtu rūbų 106 siuntiniai už 5,260.00 dol., vaistų siuntinių 12 už 147 dol., į Vokietiją rūbų siuntiniai 7 už 440.00 dol., į kitus kraštus 8 už 480 dol. Gegužės 1-mai

dienai Balfio kasoj buvo — 102,258.56 dol. Tai graži suma, bet ji suplaukė iš rudėninių ir žiemos vajų ir iki "naujo derliaus", iki ateinančio rudėnio ir žiemos vajų gal perpus sumažės, nes visą laiką reik tenkinti pagalbos prašymus. Lenkijon ne visi prašymai tenkinami, nes daugelis iš jų yra tikrų lenkų prašymai, tik parašyti lietuvių ranka (sako, už tai gaunant desėtką kiaušinių ar pan.). Įgudę Balfio Centro tarnautojai sugeba tai atskirti. Be to yra ir lietuvių, kurie rašo tiek laiškus į JAV ir Kanadą, kiek tik gauna adresų ir dažnai paduodami apie savo padėtį neteisingas žinias.

Balfio Seimas Hartforde

Siemet Balfio "seiminiai", o kartu ir "rinkiminiai metai". Nors praeitą rudėnį įvykusiame Balfio Direktorių bei jų įgaliotinių suvažiavime Hartforde buvo nutarta Seimą šaukti Hartforde, bet Hartforde Balfio valdybai paprašius atsiklausti raštu visus Direktorius kur nori Seimo, Hartforde ar Hartforde, už pastarąjį pasisakė 17

VISI KELIAI VEDA Į CHICAGĄ

1968 metais liepos mėn. 7 dieną, 3 val. po pietų
JAV IR KANADOS LIETUVIŲ

III-ji

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

INTERNATIONAL AMPHITHEATRE

42nd and South Halsted Street

Bilietai kainos: \$7, 6, 5, 4, 3 ir 2.

LOŽES BILJETAS \$10.00

LOŽESE YRA po 6, 8, 10 ir 12 vietų.

Gaunami MARGINIUOSE, 2511 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Tel. PR 8-4585

Paštu bilietai užsakomi, atsiunčiant čekį ar piniginių orderių su sau adresuotu

voku ir pašto ženklų, iluo pavadinimu ir adresu:

LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL
2511 West 69th Street, Chicago, Illinois 60629

UŽSAKYMUI PRAŠOME PASINAUDOTI ŠIA ATKARPA:

Prašau prisiūsti bil. po dol.

Vardas ir Pavardė

Adresas

Telefonas

Šventės išvakarėse, liepos 6 d., 8 val. vakare

GRANDIOZINIS BALIUS

Arlington Park Race Track Club

Stalas — 10 asmenų. \$6.50 asmeniui.

Bilietai gaunami MARGINIUOSE

8 priežastys, kodėl Podarogifts, Inc. pritraukia tūkstančius naujų klientų, kurie siunčia DOVANAS Į LIETUVĄ IR SOVIETŲ SĄJUNGĄ

1. Jiems nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.
2. Jie neturi spėlioti dėl dydžių ar spalvų.
3. Jie sutaupo visus maito, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.
4. Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba
5. Jie išsityja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekės gali išsityti Vnešposyltorg'o DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE
6. Jų giminės gali išsityti maisto produktų, audeklų, drabužių ir avalynės tinkančius jų skoniui ir pritaikintus.
7. Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabėnimo per Atlantą.
8. Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis.

Aplankykite mūsų Parodinę Salę New Yorke. Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)
220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N. Y. 10003
Tel. 212 — 228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 Street, New York, N. Y. 10036
Tel.: 212 — CI 5-7905
arba į bet kurį jų skyrių

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212 — 581-6590, 581-7729
arba į bet kurį jų skyrių

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Tel.: 215 — WA 5-3455
arba į bet kurį jų skyrių

(iš 31) už Detroitą 9, tuo būdu nuspręsta daryti Seimą Hartforde, Susitarus su Hartfordo balfininkais, netrukus bus pranešta tiksliai Seimo data.

Esame pasiryžę Balfio veiklą vis labiau intensyvinti ir, atvykus naujam Reikalų Vedėjui, tikime, tai padaryti seksis.

Tik vieno prisibijom —

padaugėjo piniginių vajų Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukakties metais, tas neigiamai gali atsiliepti į rudens metu organizuojamą Balfio vajų.

Kun. V. Martinkus

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Viešėdami Chicagoje aplankykite PARAMĄ MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVAThe Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00, Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00. Dirva išeina tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

ATSIŠAUKIMAS

Į LIETUVIŲ VISUOMENĘ IR ORGANIZACIJŲ VADOVYBES

Lietuvių visuomenei gerai žinoma, kad Sovietų Sąjunga užgrobusi Lietuvą, nuo pat pirmosios dienos pradėjo žiauriausią lietuvių tautos priešpauą -- privatinės nuosavybės naikinimą, ūkininkų žemių nusavinimą ir kitus kultūringame ir laisvame pasaulyje negirdėtus nusikaltimus prieš žmogaus laisvę ir turtą.

Po metų okupacijos, 1941 m. birželio 13-15 d.d. sovietiniai Lietuvos pavergėjai pradėjo plačiu mastu lietuvių tautos fizinį naikinimą. Tūkstančiai lietuvių -- moterų, senelių, vaikų, įvairių profesijų, buvo nakties metu okupacinės policijos ir sovietinės kariuomenės suimti ir užkalnuose gyvulių vagonuose išvežti kančioms ir mirčiai į kalėjimus ir Sibiro specialias suimtųjų stovyklas.

Nugalėję antrąjį žiaurų nacių Lietuvos okupantą, sovietiniai grobikai, grįžę 1944 m. tęsė ir tebetęsia lietuvių tautos naikinimą. Dar didesni lietuvių tautos skaičių tais pačiais metodais ištrėmė į kalėjimus ir Sibirą, per mokyklas ir okupacinę administraciją veda tautos rusifikaciją. Maža dalis teliko gyvųjų, kurie iki šiol kenčia Sibire, gi grįžusiems nėra vietos savoje tėvynėje.

Šiais metais minint Lietuvos Nepriklausomybės 50 metų atkūrimo sukaktį, Amerikos Lietuvių Taryba kreipiasi į plačiąją lietuvių visuomenę ir organizacijų vadovybes, paminėti tuos lietuvių kančinius, mirusius ir dar kenčiančius okupanto kalėjimuose ir tremties stovyklose ir iškelti prieš laisvąjį pasaulį sovietų nusikaltimus.

Organizacijos pagal vietines sąlygas, prašomos rengti minėjimus, gi lietuvių visuomenė prašoma gausiai dalyvauti minėjimuose, skelbti spaudoje savo atsiminimus iš patirtų okupanto žiaurumų bei nusikaltimų ir demaskuoti kitus sovietinius nusikaltimus vykdomus užgroboje Lietuvoje.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

Mums rašo

BENDRADARBIAVIMAS PILNU TEMPU!

Vilniuje komunistų leidžiamas žurnalas "Kultūros Barai" š. m. balandžio numeryje išsidėjo tokį pranešimą, pavadintą "Domisi Tarybų Lietuva".

"Stanly P. Balzekas -- stambus automobilių prekybininkas, lietuviško muziejaus organizatorius Čikagoje. Praeitą vasarą jis viešėjo Lietuvoje, kur rinko medžiagą muziejaus ekspozicijai. Neseniai St. Balzekas atsiuntė laišką, kuriuo dėkoja Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviams komitetui už atsiųstas knygas. Tarybų Lietuvos leidinius jis eksponavo savo muziejuje. Laiške rašo: "Pas mus kasdieną ateina nuo šimto iki trijų šimtų žmonių, tai jiems žingeidų skaityti Lietuvos literatūrą ir istoriją. Daug amerikonių yra negirdėję apie Lietuvą. Jiems yra labai įdomu. Tamstos darot didelį darbą Lietuvoj visuose sluoksniuose -- ne tik literatūroje, bet ir industrijoje. Man labai patiko, kai lankiausi Lietuvoj".

Komentarai prie šios iškarpos nereikalingi. Faktai patys kalba. Kaip žiūri į tokį bendradarbiavimą mūsų veiksniai? A. P.

LIETUVOS ISTORIJA

Vienas svarbiausių politinių ir kultūrinių uždavinių sąraše yra Lietuvos istorija. Ir ne bet kokia istorija -- nei sutrumpinta nei praplėta, Mums reikia tikros Lietuvos istorijos, kuri atvaizduotų Lietuvą, kaip valstybės vietą pasaulinėje istorijoje. Neseniai Dirvoje Č. Gedgaudas iškėlė labai idomių istorinių faktų. Skaitai ir stebiesi lietuvių prekybinių ir politinių padėtimis senaisiais laikais. Mokėmės mokyklų suoluose istoriją, bet ten nebuvo Lietuvos senovės istorijos.

Neseniai gavau iš J. Kapočiaus lapelį apie numatomus išleisti veikalus, kurių tarpe pirmoje vietoje stovi -- Lietuvos istorija -- 3-4 tomai. Jame prašoma užsisakyti norimas knygas. Gražus ir pagirtinas J.K. ryžtas. Tačiau kyla klausimas, kokia Lietuvos istorija bus spausdinama? Jei bus surankiota istorijos nuotrupos, tada, mano supratimu, ne daug arba, bent iš dalies bus pasitarnauta. Jei būtų Lietuvos istorija rašoma nuo seniausių laikų, kada ji

KOMUNIZMO PRANAŠAS IR TIKROVĖ

Ign. Andrašius

Šveicarų istorikas Arnold Kuenzli galutinai užbaigė tvarkyti pradėtą Wernerio Blumenbergo studiją apie K.H. Markso gyvenimą, jo nelaimės ir jo mokslo pasėkas gyvenimo tikrovėje. Tuo būdu atsirado beveik 900 puslapių veikalas: "Karl Marx Eine Psychographie" išleistas Vienos leidyklos, -- "Europa Verlag".

Pagal Kuenzli išvedžiojimus, Marksas būvęs tikrai genijus, bet kaip dauguma genijų -- neurotikas. Buvęs didelis mąstytojas, tačiau be jokio moralinio pagrindo; būvęs pranašas, bet jo gyvenimas -- vaikiskas, o temperamentas -- paranotiko.

Pasirėmęs šios knygos studijų duomenimis ir kitais autoriais, iš kurių raštų man teko giliau pažinti K. Markso mokslą ir jo gyvenimą, bandysiu pagal sugebėjimą su Dirvos skaitytojais savo mintimis ir galvojimo būdu pasidalyti. Ši mano norą ir tinklą skatina dar ir ta aplinkybė, kad šiais metais sukako, kaip Triero mieste atėjo į šį pasaulį 19 šimtmečio pranašas -- K.H. Marksas.

Sunku rasti kitą mintytoją, kuris tarp savo kūrybinės prievolės ir dvasinės platumos pasisekimo sintezės laiduotų tokį stiprų pasikartojantį išpuolį, kaip K. H. Markso mokslas. Tūkstančiai knygų, kurios parašytos ir yra pasaulio įvairiose bibliotekose, kalba už ir prieš jį. Visų šalių didžiosios partijos kreipia savo žvilgsnį į Markso pareiktas mintis. Le-

siekė Egiptą, arabų kraštus, tada vėliau ją spausdinti ir prenumeruoti. Prieš pradėdant L. Ist. spausdinti ir reklamuoti, turėtų būti sudaryta istorikų redakcinis kolektyvas, sudarytas jos turinys ir paskelbtas. Tokiu atveju jos spausdinimas ir platinimas įgautų visai kitą pobūdį.

Antras klausimas -- anglų kalba leidžiamos enciklopedijos reikalas. Šiuo atveju iškyla ir Lietuvos istorijos anglų kalba klausimas. Pirmiausias anglų kalba enciklopedijos tomas turėtų būti skirtas L. istorijai. Neturėdami anglų kalba istorijos, mes prarandame labai daug politinėje arenoje. Štai, vieną dieną bebūnant viešoje bibliotekoje prie lietuvių kalba knygų skyriaus atėjo vienas amerikietis ir paklausė bibliotekos tarnautoją, ar negalėtų gauti Lietuvos istorijos.

Jau daug mūsų jaunųjų čia mokslus baigusiu dirba įvairiose mokyklose, kur galėtų reikiamai nušviesti svetimuosius apie didingą Lietuvos istoriją.

Tad mieli Lietuvos istorikai, duokite tikrą Lietuvos istoriją.

(am)

inas ir Stalinas pasaulyje žinomi kaip jo mokiniai. Ir milijonai žmonių dar šiandien seka jo mokslą ir pasisavina kaip tikėjimą. Norint Markso mokslo tūrį ir jo iki šiolinį pasisekimą įvertinti ir kritikuoti reikia jo mokslo poveikiu stebėtis. Tačiau iš parašytų knygų apie jį ir jo mokslą po 150 metų nueito žmonijos istorijos kelio ir iš šių dienų gyvenimo pavyzdžių galima daryti kai kurias praktiškas išvadas, iš kurių būtų galima atspėti K. Markso mokslo tikslumą ir jo pranašystės pasėkų liudijimą gyvenimo tikrovę vertinant.

Žinomas Markso mokslo tyrinėtojas Sombart, susipažinęs su Markso ir Engelson laiškais, sako: "Susipažinęs su šiuose laiškuose dėstomomis mintimis šurpas nukrečia... Verčia šlykštėtis... Ir su tikra baisybe žvelgti į tuos keturius toms, kuriuose yra K.H. Markso siela supakota ir sugriaužta".

Pagal motiną ir tėvą K. Markso kilmė yra iš žymios rabinų šeimos. Šis tariamas pajautimas leidžia jį pripažinti apdovanotu aštria logika, kuri jo biografiją prideda pagarbos šydu.

K. Marksas savo studijom jokios didelės problemos socialinio mokslo pažangoje neatidengė ir jis nesugebėjo taip pat tuo reikalu jokio pozityvaus atsakymo duoti, bet jo doktrina šią problemą stipriai nušvietė ir išryškino. Jo dėstomų minčių tūrį galima suvesti į šitokią apimtį: 1) Technikos pažanga veda į aukšto laipsnio kapitalizmą; 2) Šis vyksmas veda į socialinį išnaudojimą ir 3) Filosofiniai pagrindai netenka savo reikšmės. Dvasinio pasikeitimo apraiškos iš idealizmo vystosi materializmo linkme.

K. Markso doktrina stovi šiame kulminacijos išsivystymo taške. Jis sugebėjo į to meto vadinamą Pasaulio Metropolitijos Kapitalizmą, Londone gyvendamas, įžūrėti pasaulio istorijos įtampą. Ir tai jo mintijimui darė didelę įtaką. Tačiau šitokiu galvojimo būdu jis socialinio klausimo neišsprendė, bet sąmoningai, kaip ir kiti anuo metu, pagal galimybę sugebėjo suvokti ir išryškinti esamą darbo žmonių būklę. Marksas turėjo instinktyvų geidulį išvengti milijoninę žmonių masę ir pagal socialinį teisingumą sąmoningai išryškinti ir pajautimo kryptimi darbo žmonių norus patvirtinti. Jo teorijos apie "Vertę" ir "Viršvertę", "Koncentraciją" ir "Akumuliaciją" jau seniai laiko dulkį užgoštos ir užmirštos. Jis nėra jų ištaisęs, jis tom teorijom pripildė sau galvą, kadangi tuo metu išnaudojimo faktai pagal jo sugestytą pajautimą buvo labai dideli ir žinomi. Marksas socialinėms

problemoms spręsti ieškojo ne visumos teisingume, bet pagal kraštutinę formulę sugebėjo ją iškelti ir su proletariato mase fantazuoti. Šis nuostabus konjunktūrinis instinktas, sujungtas su išvalgiu intelektu, kurių pajėgos labai mažai buvo išnaudotos kūrybiniam darbui, o daugiau analitinei žalingai būklei išryškinti. Tai yra sunkiai suvokiamo K. Markso mokslo pagrindinės pasisekimo priežastys. Ir tuo jis išsiskiria iš ano meto vienminčių tarpo. Ir šis intelektualinis demonas iš šorės taško bandė į socialinių problemų gelmes išvelgti. "Jis ieškojo galimybės vokiečių bendruomenę suskaldyti ir rado pagrindą socialiniame klausime, kad savo politiką pagrįsti, kiti gi ieškojo politikoje socialinio klausimo išsprendimo" (Lorez). Tas faktas dar ir tuo pačiu aiškinamas, kad beveik nėra jokio pozityvaus ryšio tarp Markso ir to meto socialinio judėjimo kovotojų. Markso ekonominės teorijos pirmiausia buvo mažai visuotinai įsisavintos. Jis dogmatiškai aplenkė, ką iš savo pirmtakūno Ricardo buvo išmokęs. Sombartas, kuris pradžioje stebėjosi Markso dvasios didybe, pažymi: "Techniškuosius nacionalinės ekonomijos pagrindus ir tezes K. Marksas vos nežymiai pagerino. Jis šiame reikale iš Ricardo nieko nepasivino. Jo bandymas bent koku būdu suformuoti ekonominius dėsnius liko be jokių pasėkų".

K. Marksas neįrodė jokios "apibendrinimo jėgos", kurią Sovietų mokyklos, kaip "klasikinę išradimą" garbina. Jo intelektualas veikė pagal nuostabių gabumą, tariamą teisingumą sugestytą formą išsaugoti ir kaip absoliutinę tiesą paskelbti. Tačiau jis ni veliavo kokybės vertę: "Jo mąstymo būdas išskaidomas kiekybės apimtyje. Jis sugebėjo tematiškai gyvenimo eigą suvokti, bet buvo nepastabas į sudėtingą gyvenimo tikrovę išvengti ir ją pajusti" (Fr. Lorez). Netgi jo pirmtakūnai yra pastebėję, kad Marksas pagrindines savo mokslo sąvokas ne pats išvystė, bet pasisavino, pavyzdžiui: "masių visuomenė", "klasinių dėsnių", "egzistencijos minimumas", "pasikartojančios krizės", "gamybos perteklius". Pagaliau "Komunistų Manifestas" buvo sukurtas pašalinei kūrybinei įtakai veikiant. Ir galėliau kovos šukis: "Visų šalių proletarai vienykitės" yra ne K. Markso, bet Karolio Šappečio kūrinys. Othmaras Spannas šią dalyką padėti šitaip apibūdina: "Marksas savo mokslui jokių pagrindinių minčių nesurado, bet viską sugrąžino iš savo pirmtakūnų, kurie pagal to meto kritiką ūkinę būklę iš-

PLB SEIMO KULTŪRINĖ PUSĖ...

Draugo birželio 1 d. kultūriniam priede nusiskundžiama, kad iš PLB Seimo New Yorkeištumta mūsų dailininkų paroda ir jos vietoje numatyta pakeisti -- skaidrių demonstravimu. Ką apie tai pasakys mūsų dailininkai, parodys ateitis, bet savo "Kertinėje paraštėje" k. br. jau dabar nirsta sakydamas:

"Akims tiesiog neįtikėtina, kad ši kartą paroda norima pakeisti dailininkų darbų parodomu skaidrėmis. Argi tikrai mes jau būtume nusileidę į šitokių mūsų meno reprezentavimo būdą, į šitokių lygių, kuris niekuo nesiskiria nuo vasaros atosotų nuotraukų parodomu savo kaimynams tame ar kitame privačiame rūselyje, pasikabinus sienoje ekraneli. Jeigu šitokiu lygiu reikia tenkintis ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime, reprezentuojant daile, tai kam seimo koncertų atveju dar eiti į Lincoln centrą ir Statlerio viešbutį su gyvais choralais, instrumentalistais ir solistais -- bendrą pobūdį išlaikant, užtektų ir čia tik plokštelių muzikos, tai būtų visai tas pats, kas meno paroda skaidrėmis".

ryškino ir sistematingai išdėstė. Didžiausias ūkinio gyvenimo eigos praeities ir to meto tyrinėtojas yra epigonas Ricardas. "Koncentracijos teorija" yra Pecquerio kūrinys... Klasių kovos dėsnių dar prieš Marksą yra Lorezo von Šteino atradimas.

Po Komunistų Manifesto pasirodymo (1848 m.) K. Marksas spaudoje paskelbė savo mokslo pagrindą -- I tomą "Kapitalas". Apie šią visuomenės mokslo kūrybą beveik ironiškai yra šitaip išsireiškęs: "Knyga 50 lankų, ką ji gali pamokyti, netgi graikiškos išvaizdos apipavidalinimu atžymėta". Kita proga savo vienminčių ratelyje jis yra šitaip išsitaręs: "Jeigu dabar žmonės žinotų, kiek mažai aš apie jų medžiaginę padėtį žinau". Jo laikų artimas bendradarbis Karl Heinzen jį šitaip charakterizuoja: "Neišitikimas egoistas ir meluojantis intrigantas".

Prof. Masarykas 1899 metais savo veikalė: "Marksizmo pagrindai" šitaip dėstė: "Markso 'Kapitale' negalima rasti nei vieno sakinio, kurio sekančiais sakiniais Marksas nenuneigytų". Žinomas anarchistas Mykolas Bakuninas Marksą apibūdino: "Knygo tuštė, piktadarybė, veidmainystė, teoretinė neapykanta... ir šitokioje bendruomenėje negali žmogus laisvai kvėpuoti". Schurzas nusivylęs Marksu sako: "Nie-

(Nukelta į 4 psl.)

"DIALOGAS SU KRAŠTU" (32)**BRONYS RAILA****TĖVAI IR VAIKAI**

Lietuvos komunistų partijos atsakomybė ir vaidmuo Lietuvos nepriklausomybei sunaikinti bei toliau engti Kremliaus interesų labui lietuvių tautos laisvės ir valstybinio savitumo idėją yra aiškūs ir pernelyg apčiuopiamai gyvenimo eigos įrodyti. Ta prasme galim ir privalom kalbėti apie kompartijos kolektyvinę atsakomybę – juodą istorijos dėmę, kurios niekas nebeištrins ir kažin ar kada sušvelnins. Drauge su latvių ir estų kompartijomis ji buvo ir liko bolševizmo ir rusiško imperializmo įrankis vėl užgrobti Pabaltijį.

Priešingai, kaip buvo prieš 30 metų ir anksčiau, kada Lietuvos kompartijos vyraujanti sluoksnį ir liemenį sudarė nelietuviai, daugiausia žydai ir rusai, šiuo metu, šalia gero trečdaliao kolonistų rusų bei šiaip kitataučių, jos daugumą sudarė lietuviai. Tik ir šiandien jiems lemiamai vadovauja rusai "antrininkai", jau nekalbant apie realią vi-sąsąjunginę jėgą, kariuomenę ir policiją, kuri savai-me suprantama yra išimtinoje Kremliaus rusų kontrolėje.

Bendrojoje krašto, arba "respublikos" politikoje lietuvių vaidmuo yra talkininkaujantis ir vyk-dantis Maskvos įsakymus ten, kur rusų arba dar trūksta, arba nepatogu staigiai perimti visas viršūnines pozicijas, laikinai paliekant propagandinę iliuziją, kad dar yra progų pasireikšti ir lietuvių "darbo liaudies valiai".

Tokia maždaug būtų padėtis po 25 okupacinės letenos metų.

Žmogaus dvasia sunkiau užgrobti

Kolektyvinė atsakomybė yra baisus, žiaurus ir beveik visuomet neteisingas dėsniš. Tai tos pačios prigimtines dėsniš, kuri rasiu atžvilgiu žy-dams pritaikinti buvo užsimojęs Hitlerio nacional-socializmas. Tai lygiai tas pats dėsniš, kuri bolševizmas namie ir užgrobtuose kraštuose per dešimtmečius taikė savo klasiniams priešams sunaikinti – kapitalistams, buržuazijai, "buožėms" ūki-ninkams ir tt. Deja, ir tas pats dėsniš, kuriuo pra-eities religinių fanatizmų gadynėse teisingaisiais pasiskelbusieji pavergdavo, bausdavo ir naikinda-vo pagonis, netikėlius ar klaidingai tikinčias sek-tas.

Parija yra kolektyvas, interesų struktūra, tam tikrų minčių ir programų organizacija, mašina jų siekti ir joms vykdyti. Būdama tuo atžvilgiu kone abstraktus, anoniminis, nepersonalinis įnagis, ta-čiau ji yra ir gyvų žmonių junginys. Žmonių, kurių likimas, būdai, motyvai, veiksmai, pergyvenimai la-bai įvairūs ir daugiau mažiau skirtingi. Jei Lietu-vos kompartija principe neša pilną istorinę atsako-mybę, juoda ir išdaviškią šių dešimtmečių slink-tyje, tai nereiškia, kad kiekvienas jos narys ir rė-mėjas būtų lygiai tiek par ir vienodai atsakingas. Jie yra tik maži mašinos rateliai ir sraigteliai, kai kada tepalas, dažniausia tik miltai, kuriuos ta ma-šina išmala. Likimo pokštai, tragiškos aukos. Jei ne bolševikiškai rusiškas Lietuvos okupaci-jos ir aneksijos faktas su jo neišsilenkiamais pa-dariniais, tik retas iš jų būtų šiandien buvęs komu-nistu, dar retesnis "plačiosios tėvynės" interesų gynėjas bolševikas. Užtektų kad ir vieno iškalbingo palyginimo.

Per du Lietuvos nepriklausomybės dešimtme-čiu, išskyrus komunistų saujelę, visos lietuvių vi-suomenės srovės netruko išbręsti solidžiuose vals-tybinės nepriklausomybės ir tautinio savitumo idė-jiniuose rėmuose. Tuo tarpu per ilgiau nei dvi-dešimtmetį trukusį rusiškos okupacijos ir kom-partijos diktatūros laikotarpį, naudojant smurtiš-čiausias teroro priemones, tam pajungiant visas švietimo, auklėjimo, ūkio ir asmeninės egzisten-cijos užtikrinimo prielaidas, užsklendžiant nuo bet kokių laisvesnių tarptautinių skersvėjų įtakos, bolše-vizmui pasisekė įtraukti į savo orbitą vargiai dešimtadalį tautos ir dar mažesnę procentą išugdyti tikrais Kremliaus janičarais.

Lengviau užgrobti kraštą ir tautą, negu jos žmonių dvasią ir širdį.

Tie, kuriems "kelį parinko"

Šiaip ar kitaip, šiandien gal verčiau kalbėti ne vien tik apie kolektyvinę Lietuvos kompartijos at-sakomybę, bet būtų teisingiau dalykus dažniau pa-pildyti asmeninės Lietuvos komunistų atsakomybės atvejais.

Nereikėtų neigti, kad Kremlius nėra pasiekęs laimėjimų lietuvių laikysenos ir jų dvasios žaloji-

mo srityje. Jis yra padaręs ryškią pradžią ir da- per šimtmetį gal prisikastų ligi pabaigos. Jis yra jau išdresiravęs nemenką būrį lietuviškų janičarų, privilegijuotų, turinčių išimtinę teisę kalbėti sovie-tinės Lietuvos "darbo liaudies" vardu, mokyti ir ža-boti savo bendro likimo brolius tautiečius. Ir kai tokį kai kada sutinkame turistaujantį užsieniuose, neatsistebim, kad rusas ar aplamai SSSR sovietini-s pilietis taip gerai galėjo "įsisavinti" lietuvių kalbą. O metrikus patikrinus, žiūrėk, esama lietuvi-o ir net tokiu save laikančio...

Vyriausioji Lietuvos išdavikų ir okupanto kvis-lingų karta jau nusidėvi, sensta ir neilgai trukus nueis ar bus nustumta nuo scenos. Kompartijos di-džiūmą ir sovietinės visuomenės elito dominuojan-tį sluoksnį sudaro jaunesnieji ir jaunimas, kuris buvo per jaunas ar vos tik gimęs, kai anie įvyk-dė "la haute trahison" (savo tautos laisvės ir vals-tybės išdavimo aktą). Faktinai ir formaliai ta jau-noji karta gali sakyti ir jausti, kad ji neneša atsa-komybės už aną, anot J. Baltušio, "vienintelio is-toriškai teisingo kelio pasirinkimą".

Tas kelias jaunesniajai ir jaunajai kartai jau buvo Maskvoje "parinktas" Stalino su Rusijos kom-partija ir okupacine raudonąja armija, o pas mus užtvirtintas Sniečkaus su jo Grosmanais ir Zima-nais, ir apgiedotas su jo literatais Paleckiais, Gi-rom, Cvirkom, Venclovom, Salomėjom.

**Su Binkiu dar nepasakysi "sudiev"
Maskvos gauleiteriams**

Jaunesnioji ir jaunoji lietuvių sovietinės inte-ligentijos karta, mokyklose perėjusi komjaunuolių organizacijas, universitetuose marksizmo-leninizo kursams, vėliau išprausta į kompartiją ar neiš-vingiamai prie jos prišlieta, tėvynėje turėjo nepa-lyginamai aštresnių ir gilesnių pergyvenimų, dvasi-nių ir moralinių konfliktų ir priespaudos letenos smūgių, negu mūsų vaikai ir vėliau jaunoji karta Vokietijos pabėgėlių stovyklose ir po to įvairių kraštų universitetuose.

Vakaruose studentija ir aplamai jaunoji karta gali maištauti prieš jai nepatinkančią tvarką ir vy-raujančius senųjų "diktatūros" prietarus. Sovieti-niame pasaulyje tokių galimybių maža ir jos pro-testai be ceremonijų sulaužomi. Kiek dažniau ver-dančio puodo garai pakilnoja antvožą satelitinuose kraštuose, rečiau ir silpniau Rusijoje. Ir beveik vi-sai tat neįmanoma prijungtuose Pabaltijo kraštuose, kur policijos akis budresnė, kiekvienas nepasi-tenkinimo veiksmas labiau įtartinas ir brutaliau už-gniaužiamas nei siliepsnojus.

Sovietiniam Lietuvos jaunimui dar būtų per ri-zikinga drąsa, parafrazuojant Kazį Binkį, sušukti: "Gana sacharininti širdis! Mums nusibodo laižyti-s su Maskvos mūzom ir virti Suslovo lyriką"... Ir saviesiems "nabašninkams" pasakyti, kaip kada-i-se prieš 30 metų jis drįso ir galėjo atsiseikinti su "padvėsusios dvasios" miesčionimis: "Metam sudiev sušukuotai kompanijai ir žengiam jauni įgy-venimo platumas"... Sniečkaus pražilusios ir ap-tukusios kompanijos dar nepajudinsi, į jokias gy-venimo platumas nežengsi. Reikia vis kompromi-sų kompreso, ir nors jaunas, bet nesi laisvas net savo "tėviškėje", jau nekalbant apie "plačiąją tė-vynę".

Žiburėliai tamsoje

Tačiau atsargus, moderuotas, visokiais sim-boliais išreiškiamas murmėjimas jau žymus nau-jojoje sovietinėje lietuvių literatūroje, iš dalies žurnalistikoje, moksluose, papročiuose, madose.

Akylesnieji užsienio ekskursininkai, nuvykę į Vilnių ar Kauną, ne vienas pastebi: šen ir ten blyksteri lietuviškos liepsnelės, tyros ir intensy-vios. Naujoje sovietinėje Lietuvos jaunimo karto-je po niūria ir slogia totalistinio režimo pluta gai-viai bręsta lietuviško patriotizmo duona ir drus-ka.

Linkęs į skepticizmą, nežinau, ar taip bus iš tikrųjų. Tamsoje ir mažas žiburėlis atrodo stipriu švyturiu. Bandau spėti, svyruoju ir abejoju, tikiu ir netikiu. Aiškiau ten matau tik aštrią dramą ir są-myšį, šurpų klaidžiojimą, blaškymąsi ir ilgesį, ir tuo pat metu norėjimą būti nauju, kitokiu, geresniu žmogumi. Tai galėčiau pailustruoti vienu pavyz-džiu.

sias sau būsimąjį virė-jos sūnų. Tačiau už-gniaužtas ir užslėptas kaltės kompleksas po kai-kurio laiko vėl pasireikš-davo keistomis ligomis. Psichosomatikos medi-cina aiškina, kad tokios ligos kyla iš psichinių konfliktų ir pamažu virsta chroniškom.

Šie reiškiniai rodo, kad Marksas stipriai iš-

gyveno savo dvasios vi-dinę suirutę. Jo vidaus pasaulis buvo suskilęs. Jis savo aistros "nuodė-mes" slėpė nuo savo pa-vydingos žmonos Jen-ny (barono von Westph-alio dukte). Neapkentė sa-vo tėvų, kad jie ekono-minių išskačiavimų ska-tinami priėmė Liuterio tikėjimą. Visa tai vertė Marksą kritiškai vertir-ti gyvenimą, savo dva-sios pasaulyje jis mažai terado pozityvių jausmų bei polėkių.

Visi šitie dalykai ir asmeniniai konfliktai nuo Markso laikų iki šiandieninės jo raštų veiklos dar nėra nuodugnai iš-ryškinti. Ir ką Marksas savo dvasios įtampoje sa-vo raštuose skelbė, tai Sovietų Sąjungoje įvyko tikrovėje. Markso kapi-talistinio pasaulio kari-katūra tapo Sovietų Są-jungos ekonominė tikrovė. Markso vertės mokslas, koncentracijos dėsniš, jo vargšų teori-ja, su kuria visados ne-apykantos genijus bandė pasaulio bendruomenę sudarkyti, visa tai tapo politinė sistema -- "so-cializmo krašte".

Žmonių nuosavybė, bendruomenių savastis buvo tik nedidelė silpn-ybė, lyginant su Sovietų Sąjungos valstybiniu ka-pitalizmu. Sutelkimas so-vietų proletariato masės uždario į valdžios vyk-dytojų rankas yra bruta-lus, bet tikras pasityčio-jimas iš Markso "virš-vertės teorijos". Tai yra marksistų apgaulės ga-las, kad suvisuomeninta gamyba automatiškai pašalins išnaudojimo galimybes. Jeigu priva-taus kapitalo raida į su-telktinį kapitalizmą ska-tina dirbančiųjų išnaudojimą, tai logiškai gal-vojančiam sutelktinio kapi-talo pajungimas valstybi-niam kapitalizmui dir-bančiųjų būklę dar la-biau sustiprina išnaudo-jimo linkme.

Šiandien blaiviai gal-vojančiam žmogui yra aišku, kad Leninas, Sta-linas ir kiti Sovietų Są-jungos ekonominės po-litikos vykdytojai buvo akli Markso pasekėjai. Iš Markso, "Viršvertės -- išperėto kapitalizmo" liko viršvertė išperėta valstybė. Nuosavybė pa-gal Lenino ir Stalino įsakymą buvo panaikini-ta ir viskas pajungta kon-centracijos procesui. So-vietinės politikos vykdy-tojai visas ūkio pajėgas pajungė milžiniškosios valstybės paskirčiai. Greitai ir radikaliai vi-sos kapitalistinės gamy-bos sąlygos buvo paša-lintos. Tūkstančiai ūki-ninkų, darbininkų ir vi-dutiniokų paversti nieko neturinčiais elgetom, ūkiškai nepajėgiais pro-letarais, beviltiškos pra-žūties smurtui -- Sovie-tų valstybės vykdyto-jams išduoti.

Tuo būdu Markso mokslas Sovietų gyveni-mo tikrovėje nepateisi-no savo išvadų, bet su visais vargo ir skaus-mo padariniais paneigė jo užmačias ir darbo mases pavertė tikrais valstybinio kapitalo iš-naudojimo vergais. So-vietų Sąjungos ekonomi-nio gyvenimo tikrovė yra ryškiausias Markso nesveikos fantazijos pa-darinys, kuriame sukaup-

ta XIX šimtmečio pra-našo blogiausi evangeli-jos vaisiai.

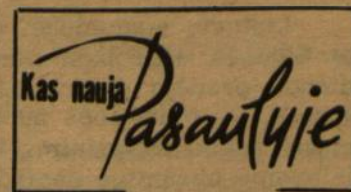
ATSHŪSTA PAMINĖTI —

Lietuvos šviesos Keliu — komp. Broniaus Budriūno Kantata lietuviui mokyto-jui pagerbti mišriam ir mo-terų chorams su solo so-pranu ir bosu.

36 psl. leidinį su gaidomis ir tekstu išleido PLB J. Ba-čiūno lėšomis ir ALT S-gos Detroito skyrus iniciaty-va (pirm. Ant. Musteikis).

1968 m. išleistos kantatos kaina 2 dol. Chorams — 20 egz. po 1.50, 35 egz. po 1,25, gi 50 egz. ir daugiau po 1 dol.

Kantatą įsigyti galima pas J. Bačiūną ir komp. Br. Budriūną.

● VATIKANAS sutiko pa-siųsti į Maskvą savo delegaci-ją Ortodoksų Bažnyčios 50 me-tų atstatymo sukačėiai paminė-ti. Sutikimas buvo duotas at-sižvelgiant į "religinius tiks-lus, kuriems iškilms skirtos", rašo Vatikano oficiozas L'Oser-vatore Romano savo anglų kal-ba leidžiamoje laidoje.

Delegaciją sudarė arkivysku-pas Patrick Dwyer (Anglija), vyskupas Daniel Perzeril (Pa-ryžiaus arkivyskupas) ir kun. John Long iš Vatikano.

Iškilms Maskvoje ir Zagors-ke vyko nuo gegužės 25 iki bir-želio 2 d.

● KANADOS VYRIAUSYBĖ pranešė Sov. S-gos ambasado-riui Špedko, kad atšaukiamos diplomatinės teisės Sov. S-gos karto attache plk. Didenko ir kad jis per 24 val. privalo apieiti Kanados teritoriją.

Šis žygis atliktas "atsilygi-nant" už Kanados kariuomenės atstovo Maskvoje plk. Voitseno ištrėmimą iš Sov. S-gos.

● ČEKOSLOVAKIJOS įvy-kdams rutuliojantis, būdinga pa-dėtis paaiškėjo naujam "refor-matoriui" Dubčekui pareiškus, kad buv. prezidentas Novotny melavęs, paneigdamas savo įtaką 1963 m. įvykusiuose par-tijos eilėse persekijuimuose. Novotny kaltinamas ir dėl "Sov. S-gos negatyvios reakcijos" Če-koslovakijos "liberalizacinės politikos" atžvilgiu.

Iš Dubčekio pareiškimų paaiš-kėjo, kad Novotnio "konservaty-vių" komunistų grupė dar turi daug įtakos ir sudaro pavojų nau-jai pradėtai politikai.

Čekų kompartijos kongresas, numatytas rugsėjo 9 d., nelau-kiamas su nutarimais rankų pa-plojimui, o jam ruošiamasi jau dabar kovojant prieš "reakcio-nierius", kurie visomis galimo-mis šiuo metu priemonėmis sten-giasi atlaikyti pozicijas ir užsi-tarnauti didesnės Maskvos pa-ramos. O toji parama šiuo metu reiškiasi kariniais manevrais Čekų teritorijoje. Manevrams dar neprasidėjus, jau susilauk-ta svečių, Slovakijos teritori-jon įžygiavus keliems šimtams Sov. S-gos karinių "specialis-tų", "Štabo manevrai" buvo nu-matyti praversti tik nekovojan-čių dalinių, kaip ryšių ir aprū-pinimo, plotmėje. Bet atrodo, kad ir toje plotmėje būtų neko-kie manevrai be Kremliaus spe-cialistų...

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED MEN
VERTICAL MILL HANDS
LATHE HANDS
Must be able to set up work from
Blue Prints. Steady work. Overtime.
Apply in Person.
STELCO CORPORATION
18824 Mt Elliot Detroit, Mich.
(60-69)

WANTED 1ST CLASS
HAMMERMAN AND HEATERS
PAID INSURANCE
PAID VACATION
All Shifts
Steady work, top rates, apply
GENERAL FORGE AND TOOL CO
18325 Dix-Toledo Rd.
Wyandott, Mich.
313 — 285-1680

(59-65)

KOMUNIZMO PRANAŠAS IR TIKROVĖ...

(Atkelta iš 3 psl.)

Markso laiškuose Engel-sui pilna šlykščių posa-kių apie bendrų draugų seksualinius nuotykius. Pats Marksas, nors ir buvo geras tėvas, bet yra pornografija, į begėdiš-kumą ir tai yra pasėka jo vidinio infantilizmo.

Markso laiškuose Engel-sui pilna šlykščių posa-kių apie bendrų draugų seksualinius nuotykius. Pats Marksas, nors ir buvo geras tėvas, bet yra atlikęs "Seitensprung" (šuoli į šali) su virėja sugyveno vaiką. Ir kai

tik sužinojo, kad virėja nėščia, susirgo gana sun-čia, gydytojų neišaiškina-ma liga su votimis ant viso kūno, su mešlungiais, vėmimais ir aukš-ta temperatūra. Pa-sveiko tik tada, kai En-gelsas pareiškė prim-

BR. KVIKLIO MŪSŲ LIETUVOS PABAIGTUVĖS

St. Santvaras

Ir savam kraštui pažinti esame reikalingi žinių. Istorija, padavimai, žmonių gyvenimo būdas, papročiai, architektūra, socialinė santvarka, ūkis, prekyba ir pramonė, gamtos grožis ir žemės turtai -- tai vis mūsų Lietuvos veidone atskiriami bruožai. Tuos bruožus turi kiekvienas miestas ir miestelis, gal net kiekvienas kaimas. Visi žinom, itin senos lietuvių žemės kiekvienam kampelyje slypi nemenki praeities ir dabarties lobiai.

Nesunku tad suprasti, kokio sunkaus uždavinio ėmėsi Bronius Kviklys bandydamas apžvelgti gimtojo krašto miestus, miestelius, bažnytkaimius ir net būdingesnius kaimus. To pobūdžio darbas nebūtų lengvas Lietuvoje, kur kiekvieną žintelę galėtum patikrinti bei patikslinti vietoj, kur galėtum prieiti prie žmonių ir archyvinų dokumentų, kur ir iliustracinė medžiaga nebūtų sunkiai pasiekiamas. Šimteriopai sunkesnės yra tos sąlygos, kuriose dabar gimė Br. Kviklio Mūsų Lietuva.

Pradžioje, kai darbas atėjo į Lietuvių Enciklopedijos spaustuve, net baugu darėsi, savaiame išsoko klausimas: ar bus ištesėta ir kaip bus ištesėta? Bet, štai, prabėgo keturi metai, kas norėjo ir tikėjo, tas šiaudien turi Mūsų Lietuvos keturias didžiules knygas.

Tiesa, Br. Kviklys ne keturis metus veikalą rašė, užtruko gal daugiau negu dvidešimt metų, bet, ir tą norėčiau tikėti, gilesniam ir visuotinesniam džiaugsmui pagrindo turim: viršum mūsų stogų iškilo sunkaus ir didelio darbo pabaigtuvių vainikas!

Br. Kviklio Mūsų Lietuvos pobūdžio veikalo mums seniai stigo. Kaip daugelį kitų užsimojimų, ir ši sutrukdė svetima prispauda, nelemti istoriniai įvykiai, o dalinai gal mūsų pačių būdas, lietuvių tautos lemtis. Didelio kiekio Daukantų neturėjom praeity (Simanas Daukantas įrodė, kad savo tautai dirbti galima ir juodžiau.

sią naktį), neturime ir Kviklių pertekliaus. Istoriškai ir atskiri tautiečiai spragą gyvai jautė, kai kurie mėgino šį tą daryti (J. Totoraitis, Akiras ir kt.), bet krūvon sutelktų Lietuvos vietovių aptarimų vis neturėjom. Kai ištikdavo koks reikalas (o jų gyvai tautai niekad nestingai) -- imdavome vadovtis lenkų geografiniu žodynu (Słownik geograficzny), kuris jau ir nusenęs (jei neklystu, leistas XIX a. pabaigoje), ir ne savų žmonių rašytas. Aišku, dėl šio darbo lenkams neturime užkūrę gauti: įtraukdami Lietuvą į Rzeczpospolitos ribas, kai kurias Lietuvos vietas savo geografiniame žodyne jie rimtai ir objektyviai apibūdino.

Pastarųjų penkiolikos metų laikotarpį apstą Lietuvos vietovių aprašymų parūpino Liet. Enciklopedijos bendradarbiai -- archeologai, istorikai, geografiniai, tautotyriminkai ir visuomenininkai. Visi jie susidūrė su eibe sunkumų, bet pasiimtą uždavinį rūpestingai atliko. Dabar, štai to paties Juozo Kapočiaus išleista, pasirodė ir Br. Kviklio Mūsų Lietuva.

Visų pirma truputis aritmetikos: $752 + 750 + 719 + 816 = 3037$. Sudėta suma -- tai tiek puslapių turi Br. Kviklio Mūsų Lietuvos keturi tomai! Jei čia būtų grožinės literatūros veikalas, tai koks niurzga netrukėtų prasivėpti: ne puslapių tūkstančiai sudaro veikalo vertę! Bet gi Mūsų Lietuva ne meno kūriny, čia tik lakia plunksna parašyti, gausiomis žiniomis aprūpinti publicistiniai Lietuvos vietovių aprašymai. Darbas kruopsčiai nukaltas žmogaus, kuris savo širdy, kaip man vaidenas, slepia sunkiai bepasveriamą savo tautos ir savo krašto meilės ištęklų.

Ir ne tik puslapių tūkstančiai -- tūkstančiai ir iliustracijų. Knygos spausdintos ofsetu, tai daugumas foto nuotraukų gerai atrodo. Žinoma, ne visos jos vienos lygio, kaip vaizdas ar

dokumentas, bet Br. Kviklio stengiasi kiekvieną vietovę nors vienu kitu paveikslu pailustruoti. Tokioj daugybėj iliustracijų pasitaiko vienas kitas netikslumas (jų labai mažai), pasitaiko ir tokių vaizdų, kur matomas fotografavimas, net klišių tinklėlis. Tokia iliustracinė medžiaga, aišku, jau yra sąlygų padarinys. Iš tikro gi Broniaus Kviklio surinkti iliustracijų skaičiai nuostabą kelia. Juk ir tai, kaip ir Mūsų Lietuvos tekstų rašymas, nebuvo lengvas darbas, nebuvo tik pasivaikščiojimas kuriam nors Chicagos parke.

Kalbėdami apie Mūsų Lietuvos pabaigtuves, nors vienu kitu mirksniu žvilgtelkim į to veikalo atskirus tomus. Tiems, kurie Mūsų Lietuvą prenumeravo, be abejonės, tas pasižvalgymas nereikalingas -- jie patys gerai mato, kokias knygas turi. Informacija, manyčiau, reikalinga "platesniems visuomenės sluoksniams", iš kurių vienas kitas tautietis Br. Kviklio darbu dar gali susidomėti (man regis, L.E. leidykla šimtą ar du šimtus Mūsų Lietuvos kopijų savo sandėly dar prilaiko). Tad ir pralėkim veikalo kiekvieną tomą atskirai.

Mūsų Lietuvos I tome plati studija skirta Vilniui, apžvelgta Vilnia ar Pietryčių Aukštaitija ir Rytų Aukštaitija. Atseit, nuo Gardino iki Zarasų. Miestai, miesteliai ir kt. žymesnės to krašto vietovės aprašomos su jų praeitim ir dabartim, su jų išgyventais vargais ir džiaugsmiais. Be to, šiame tome apžvelgta lietuvių kultūros paminklai ir gyvenvietės Gudijoje, Senosios lietuvių gyvenvietės Gudijoje ir lietuvių kolonijos Gudijoje. Br. Kviklys, į šį tomą sutelkta medžiaga, įrodė, kad jo darbu pasitikėti galima.

II tomas pradedamas dviem Aukštaitijos apskritym -- Utena ir Rokiškis. Toliau eina vidurio Lietuva: Kaunas ir Kauno aps., Kėdainių, Ukmergės, Panevėžio ir Biržų apskritys. Paprastai ir šiuos kraštus mes

Akademiniš Skautų Sąjūdis Chicagoje gegužės 26 d. suruošė Br. Kviklio keturtomio "Mūsų Lietuvos" pabaigtuves. Nuotraukoje prie garbės stalo sėdi iš kairės: inž. E. Vilkas, A. Bendorius, Mūsų Lietuvos autorius Br. Kviklys su ponu, gen. konsulas dr. P. Daužvardis ir Mūsų Lietuvos leidėjas J. Kapočius, L. Knopfmillerio nuotrauka

vadina aukštaičių žemėm, tik čia jau rasim didesnę tarmių įvairumą, bus kitoniškesnis ir žmonių gyvenimo būdas. Br. Kviklys ir į šį tomą sutelkė stambų pluoštą rūpestingai paruoštų vietovių aprašymų.

III tomas tęsia kelionę per vidurio Lietuvą -- knygą pradėję skaityti atsiduriame Šiaulių apskrityje. Po to jau žygis į Sūdovą ar Suvalkią, į kitą pusę Nemuno. Čia randame Marijampolės aps. Kauno aps. Sūdovos dalį, Šakių, Vilkaviškio, Seinų, Alytaus, Suvalkų ir Augustavo apskritys. Be to, šiame tome telpa atskiri straipsniai: Vietovės į pietryčius nuo Augustavo aps., lietuvių palikimas į pietus ir rytus nuo etnografinės Lietuvos ribų, Naujarduko apskritis. III tomas, kaip Br. Kviklio veikalo dalis, yra neabejotinai didesnis crescendo, neabejotinai pakopa į aukštį, išryškėjęs medžiagos apdorojimas.

IV tomas, puslapių skaičiumi pats didžiausias, skiriamas Žemaičiams ir Mažajai Lietuvai. Einama tuo pačiu keliu. Tomas pradedamas geografinėmis istorinėmis žiniomis. Po to eina Telšių, Tauragės, Kretingos, Mažeikių, Šiaulių (vakarinė dalis) ir Raseinių apskritys, apilankytos skersai ir išilgai. Mažoji Lietuva aprašoma taip pat apskritymis. Čia rasim Karaliaučių, Isrutį, Gumbinę, Tilžę, Klaipėdą ir visą eilę jų "satelitų". Kaip ir pirmieji trys, IV tomas, tas pabaigtuvinis, yra ne lengvai (ir ne informaciniame rašiny) pasveriamas Br. Kviklio rašto darbas.

Kalbos nėra, tokios apimtys veikalas, itin sunkiom sąlygom parašytas, turi tūkstantį gerų puslų, turi ir trūkumų. Užsidegę liktarną, pasitelkę kiek piktos valios, kurios mums niekad nestinga, galėtumėm Br. Kviklį gerokai apipešioti.

Tačiau, visai rimtai kalbant, jo darbas -- toji Mūsų Lietuva -- neabejotinai turi išliekančią vertę, laike nedingstančio veikalo vertę. Kadangi tik labai retai kada žmogus sukuria ar padaro tobulą dalyką, tai ir Mūsų Lietuvos spragelės nesunkiai užtvarstomos. Išganingiausia bū-

tu, kad pats Br. Kviklys to darbo nepaleistų iš rankų, tegu ir žinodamas, kad Mūsų Lietuvai jis ne tik granito pamatus padėjo, bet ir pabaigtuvių vainiką nupynė. Tik... pataisymai, patikslinimai ypač papildymai nūdien yra subėgę į vieną tašką: kažin, ar greitai bus reikalinga Br. Kviklio Mūsų Lietuvos antroji laida?...

Kai tokio pobūdžio veikalai gimsta, šnekos ir gandai gana gyvom bangom per žmones nubėga. Sen bei ten buvdamas, šen ir ten keliaudamas, vis patekdavau į salonus bei draugijas, kur ir Br. Kviklio Mūsų Lietuva būdavo minima. Ir, su čemeriu gomury, turiu išpažinti, kad "atradiamai" nėra per daug paguodžiantys. Buvo rimtų kalbų, blaivių vertinimų (tai dažniausia kalbostų, kurie Mūsų Lietuvą prenumeravo), bet žymiai didesnė pašnekovų dalis buvo arogantiška ir išdidė: "A, ką ten tas Kviklys, ką rantom sugriebė, tą ir savo knygosna sudėjo, visai nežiūrėdamas, ar tai tiesa, ar prasimanymas!" Kiek stipričiau prie temos pristumta, žiūrėk, tokia narsioji būtybė Mūsų Lietuvos ne tik neskaitė, bet ir nematė! O kaip tu žmogaus darbą pagirsi, jeigu nesi jo matęs, jeigu neįpiršto nesi pajudinęs jam pažinti?!

Galima būtų apie tokius "disputus" nekalbėti, bet (tikiuosi, tam vienas kitas pitaras) tai yra mūsų ilgai trunkančios blogos ligos simptomai. Tokių šnekų girdim ne tik uždaruose sambūriuose, bet jų, lyg gumos baliūnėlių sproginėjimų, nestinga ir mūsų vadinaimoj rimtojo spaudoj. Tiesa, savo žmogaus darbą mes dar niekad labai gerai nevertinom (už tą posakį atsiprašau Vaižgantą), vis buvom linkę duoti per galvą kiekvienam, kuris tik mėgina prasikišti pro minią, bet emigracija, atrodo, tokia "veikla" sudarė plačią neatsakingų pasipardymų erdvę. Gal kai kuriems visa tai yra sportas ar pasimėgavimas, bet, blaiviau į dalykus žiūrint, tai yra biauiri li-

ga. Savaiame suprantama, Br. Kviklys neišvengiamai turi tų kalbų pasiklausyti, tik neturėtų jis jų dėti širdin, nes ne

jam vienam tenka šarvarkus išgyventi. Primityvios ir pavydžios dvasios žmonės, sugebą apsisarvuoti blizgančiais šarvais, niekad nepajėgė ir, turbūt, niekad nepajėgė į dalykus žiūrėti ne pro savo interesus "Ašąjį". Jie visada bus linkę kitus diskredituoti ir net sadistiškai aprėkauti, nes gi yra tipų, kurie tik tokiu būdu savo dvasią "turtina".

Tačiau... visa tai, kas čia buvo tik prabėgompa-minėta, yra atskiros studijos dalykas. Ji nesunkiai, gyvais pavyzdžiais galėtų įrodyti, kad neatsakingais pasiniekinimais mes niekad neišugdysim tarpusavio susipratimo ir tarpusavės pakantos (nekalbant apie tarpusavę meilę), niekad ir kitiems neįrodysim, kad mus dera gerbti ir nors truputį daugiau vertinti.

Tik tas platesnio žvilgsnio atgrįžimas į sopuliu virstantį reikalingą tegu dar būna rytojaus uždavinys. Tuo tarpu prisiminkime seną arabų patarlę, kurią neseniai vienas bičiulis man priminė: "Šūnes loja, o karavanas joja"! Aišku, ir Br. Kviklio darbu jokie šnekalai neužkirs kelio į ateitį.

Mūsų Lietuvą išleido Liet. Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius. Tokio didelio, brangaus ir techniškai nelengvai apipavidalinamo veikalo išleidimas rodo, kad leidėjas Kapočius liet. visuomenėje turi pasitikėjimą, turi pakankamą būrį ištikimų rėmėjų, turi regimą kiekį drąsos, energijos ir ryžto sunkiam darbui įveikti. Br. Kviklio Mūsų Lietuva išleista gražiai ir solidžiai.

Br. Kviklys, savo veikalą rašydamas, turėjo gausų būrį talkininkų, kuriuos dera su dėkingumu minėti: žemėlapius brėžė Albinas Karnius, kalbą stilizavo ir taisė I. t. Petras Žilionis, II ir III t. a. a. Fel. Kudirka, IV t. Fel. Kudirka ir Vl. Kulbokas, iliustracinės medžiagos parengimu spaudai rūpinosi Daurmantas Čibas, Vyt. Reivytiš ir Vytenis Statkus. Į veikalo sulaužymą savo patyrimą ir gerą skonį įdėjo Kaz. Simanavičius, rūpestingai ir kruopsčiai foto ofseto darbus atliko Vikt.

(Nukelta į 6 psl.)

Dalis publikos suruoštos Br. Kviklio Mūsų Lietuvos pabaigtuvėse.

L. Knopfmillerio nuotrauka

M. STANKŪNIENĖ

Portretas

TĖVIŠKĖS VAIZDAI M. STANKŪNIENĖS KŪRYBOJE

Dail. Magdalenos Stankūnienės individualinės parodos atidarymas, kuris įvyks šį šeštadienį, birželio 8 d., 6:30 v. v., Balzeko Lietuvos kultūros muziejuje, apvairuojamas dar ir kitų laimėjimų: pavasarinėje vienuolikos universitetų bei kolegijų meno skyrių paro-

doje, kur buvo išstatyta per 700 darbų, ji laimėjo už portretą pirmąjį garbės pažymėjimą.

Kaip ir dauguma dailininkų, taip ir Magdalena Stankūnienė, pasižymėjusi

meniškais gabumais jaunystės dienomis, meną pradėjo studijuoti Vokietijoje, Anglijoje, Chicagoje Lietuvos dailės studijoje, mokėsi privačiai, 4 metus lankė Art Institute ir yra užsibrėžusi pasiekti masterio laipsnį.

Vaikystės dienomis išgyventi vaizdai gražioje tėviškės aplinkoje atsispindi jos visoje kūryboje. Laukų darbai, tradicinės talkos, mūsų folkloras, su gražiomis gimtojo krašto spalvomis — jos pagrindinis motyvas. Mėgsta ir naudoja impresionistinę ir abstraktinę stilių. Išgyvenusi tautos tragediją, aliejumi yra nupiešusi vergiją ir laisvę vaizduojančius paveikslus.

Jos kūryba apima aliejinius darbus, grafika ir mozaiką. Visur junti drąsius užsimojimus, nuotaikingas spalvas. Muziejaus meno kritikas ypatingai domisi jos mozaika. Visuomenė, kuri rodo didelį susidomėjimą šia paroda, galės įvertinti dailininkės kūrybą.

Vyt. Kas.

M. STANKŪNIENĖ

Prie ežero (mozaika)

VOKIETIJA

VASARIO 16 GIMNAZIJOS KURATORIJOS STEIGIAMASIS SUSIRINKIMAS

Romuvoje įvykęs Vasario 16 gimnazijos kuratorijos steigiamasis susirinkimas apsvartė statutą ir jį galutinai priėmė. Taip pat buvo išrinkta ir Kuratorijos valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė šitaip: pirm. — Vincas Natkevičius, vicepirm. — Justinas Lukošius, išd. — Jurgis Barasas.

Į Kontrolės komisiją buvo išrinkti: dr. Petras Karvelis ir Erdmonas Simonaitis.

Kuratorijos susirinkimas taip pat apsvartė visą eilę praktiškų tolimesnio darbo klausimų.

Vasario 16 gimnazijos Kuratorija 1968 m. balandžio 29 d. buvo įregistruota Weinheimo teisme kaip "eingetragener Verein".

★

Mintis sukurti specialų juridinį asmenį vien gimnazijos reikalui yra ne nauja. Jau prieš 12 metų ji vos nebuvo realizuota. Arčiau gimnazijos esantiems žmonėms buvo visada aišku, kad gimnazijai būtų naudingiau, jei būtų organas, kuris ja viena tesirūpintų.

Dabartinė Krašto Taryba tad ryžosi pagaliau reformą įvykdyti. Nors teoretiškai dabar gimnazija yra tiesioginiai nuo LB nepriklausoma, tačiau praktiškai ji liekasi ir toliau viena iš svarbiausiųjų LB institucijų, tiesa, su savo savarankumu, kuris padės jai geriau atlikti tiesioginius uždavinius.

Ir vokiečių atitinkamos įstaigos reiškė pageidavimą, kad gimnaziją išlaikytų speciali organizacija. Vienas iš jų motyvų yra vengry ir latvių pavyzdys. Jie abiejų tokias specialias organizacijas turi nuo seno. Kitas motyvas, tai noras suteikti gimnazijai pastovesnį pagrindą, atseit nesu-

rišt jos iš esmės su pabėgėlių reikalais, o daugiau pabrėžti švietimo pobūdį. Nes kiekvieną kartą, pertvarkant Vokietijos ministrų kabinetą, vis svarstoma, kaip sumažinti jo apimtį. Planuojamųjų naikinti ministrų tarpe nuolat minima ir ministerija pabėgėlių reikalams. Tokią reformą kada nors įvykdžius, gimnazijai būtų patogiau būti laikomai ne pabėgėlių organizacijos, o organizacijos, kuri rūpinasi švietimu.

Pats persiorganizavimas dar nėra baigtas. Pirmoje eilėje dar laukiama, kada paskirs savo atstovus visos kvistos organizacijos. Toliau, planuojama šalia vykdomųjų organų įkurti komisiją pedagoginei priežiūrai. Taip pat dar nėra įvykdytas buhalterinis atskyrimas gimnazijos nuo Krašto

valdybos. Tai pramatoma padaryti pusmečio gale.

• Istorikas Zenonas Ivinskis š. m. gegužės 25 d. susilaukė 60 m. amžiaus. Šiuo metu jis profesoriauja Bonnos, Vak. Vokietijos, sostinės universitete.

• Vincas Totoraitis baigė medicinos studijas Mainzo, Vak. Vokietijos, universitete, išlaikė egzaminus ir įsigijo medicinos daktaro laipsnį. Praktika atlieka Bad Kreuznach ligoninėje.

• Aliutė Mečytė, studijavusi meną Muenchene, paskirta Goettingeno teatro dekoratore.

• Vokietijoje 1968 m. pradžioje mirė šie lietuviai: Petronėlė Pocienė, Antanas Junevičius, Adolfas Hazenbeinas, Pranas Vaškys.

JUBILIEJINIS MEDALIS

Medalis sidabrinis. Išleistas Lietuvos Fondo 50 m. Lietuvos valstybės atkūrimo paskelbimo sukakčiai paminėti. Jis ne tik atžymi nebeprisikartojantį jubiliejų, bet ir primena mūsų tautos didingą praeitį. Tai graži ir didžiai prasminga dovana įvairiomis progomis savo šeimos nariams, artimiesiems ir kitataučiams, ypač šiais sukaštuvniais metais. Be to medalis yra puiki priemonė Lietuvos vardą garsinti kitataučių tarpe. Nepraleiskite progos šį istorinį vertingą medalį įsigyti tuojau, nes išleista tik 5000. Per trumpą laiką žymi dalis medalių jau parduota. Užsisakykite tuojau, užpildant žemiau dedamą lapelį, kurį kartu su pinigais pasiųskite šiuo adresu: Lithuanian Foundation, 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A. Ant piniginių perlaidos užrašykite: Pay to the order of A. Reklaitis — Medal. Gavus užsakymą ir pinigus, medalis su jo aprašymu bus tuojau pasiųstas adresatui apdraustu paketu.

Užsakymo lapelis

Kas medalį gauna ar kam jis bus padovanotas?

(Vardas, pavardė ir adresas)

Kas medalį užsako?

(Vardas, pavardė ir adresas)

Siunčiama \$..... (\$10.00 už medalį ir 50 c. pašto išlaidoms),

P.S. 1) Jei užsakoma daugiau kaip vienas medalis, tai tuo atveju reikia prie užsakymo lapelio prijungti visų medalių gavėjų sąrašą (pavardės ir adresai).

2) Lietuvos Fondo nariai galėtų gauti medalį su tuo pat numeriu, kuris yra jų LF nario nr., jei tokį savo norą pažymėtų užsakymo lapelyje ir, jei su tokio numerio medalis nebūtų jau parduotas.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

priima užsakymus butams giminėms gyvenantiems Lietuvoje ar Sovietų Sąjungoje, o taip pat Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — automobiliai, motociklai, televizijų aparatai, radijo transistoriai, magnetefonai (tape-records), kuriuos galima užsakyti per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

45 WEST 45th STREET. NEW YORK, N. Y. 10036

Tel. (212) 245-7905

Skyriai:

- NEW YORK N. Y. 10003 — 39 — 2nd Avenue — AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 W. 14th St. CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue — DI 5-8808
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue — LI 2-1767
- SO. BOSTON 27, Mass. — 327 W. Broadway AN 8-0068
- BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO, Ill. 60622 — 2222 W. Chicago Ave. BR 8-6966
- CHICAGO, Ill. 60608 — 3333 So. Halsted St. — 254-3320
- CLEVELAND, Ohio 44134 — 5879 State Rd — 884-1738
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. Tel. GL 8-2256

- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau — 365-5255
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Avenue. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN, Ohio 44503 — 309 W. Federal St. RI 3-0440

- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. Tel. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street — FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. — LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street — 274-6400
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street — GR 2-6387
- PHILADELPHIA Pa. 19122 — 1214 N. 5th St. PO 3-4818
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson St. — HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter St. FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 905 Bank St. — PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 169 Millbury Street SW 8-2868

PLANINGAS TAUPYMAS

5 1/4%

Mokamas už vieno metų taupymo ląštus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Vytautas G. Abraitis, buv. ALT S-gos pirmininkas, dirbęs Wm. Spencer & Son bendrovėje, New Jersey šiomis dienomis buvo paskirtas į atsakingas superintendente pareigas.

V. G. Abraitis toje didžiulėje transporto bendrovėje dirba jau ilgesnį laiką, turi joje pilną pasitikėjimą ir kyla į vis aukštesnius postus.

Linkime jam sėkmės naujose pareigose!

• Laisvosios Europos Inc. naujuoju prezidentu paskirus William P. Durkes, gegužės 28 d., Holiday Inn, New Yorke buvo suruoštas su šia pažinimo diplomatinis priėmimas, organizuojant Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos ir Vengrijos komitetams.

Buvo trumpos kalbos ir vaišės. Be naujojo prezidento žodžio ir kitų, kalbėjo ir

LLK pirm. V. Sidzikauskas. Iš lietuvių dalyvavo gen. kons. A. Simutis, R. Budrienė, LLK nariai, spaudos atstovai ir kt.

• Dr. Birutė Paprockienė atostogauja San Francisco, Kalifornijoje pas dukrą Kristiną ir žentą arch. Sigitą Novickius. Iš ten žada nuvykti į Los Angeles. B. Paprockienė yra viena iš stambiausių rėmėjų Pabaltijo Moterų Tarybos veiklos New Yorke.

• Dr. Domas Jasaitis, neseniai atvykęs iš Floridos pas dukrą ir žentą dr. J. K. Valiūnus, New Rochelle, New Yorke, staiga susirgo ir gegužės 19 d. buvo paguldytas į ligoninę.

• Inž. Algis ir Danguolė Ratkeliai, losangeliečiai, birželio 4 d. trijų savaitių atostogoms išvyko į Havajus, Japoniją ir Tailandą. Ratkeliai yra Dirvos skaitytojais ir rėmėjais.

• LB Great Neck apylinkė, kuriai vadovauja Henrikas Miklas, buvo pakviesta ir šiemet dalyvauti vietos "Memorial Day" parade ir gausiai dalyvavo.

AUKOS LNF LEIDŽIAMAI KNYGAI PAREMTI

Teodoras Blinstrubas, ALT S-gos pirmininkas Lietuvos Nepriklausomybės Fondui atsiuntė 15 dol. auką dr. A. Geručio redaguojamai anglų kalba leidiniui apie Lietuvą paremti.

Kazimieras Pocius, S-gos išdininkas prisiuntė 25 dol. Philadelphia Lietuvos Moterų Federacijos Klubas, vadovaujamas sol. Juzės Augaitytės prisiuntė 20 dol. LNF valdyba visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkoja.

CHICAGO

• Amerikos Lietuvių Taryba praneša, kad birželio mėn. 8 d., 7 val. vakare, Chicagoj, American Legion Don Varnas Posto salėje, 6816 So. Western Ave. kviečia lietuvių spaudos bei radijo konferenciją.

Konferencijoje dalyvaus iš New Yorko atvykęs Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas dr. K. Valiūnas ir kiti veikėjai. Bus proga pasidalinti paverptos Lietuvos laisvinimo klausimais ir kitais mums rūpimais reikalais.

CHIKAGIŠKĖS NUOTRUPOS

Antano ir Marijos Rudžių radijo forumas praėjusį šeštadienį netikėtai buvo užklyptas 'bendravimo' problemos. Ne chikagiškiams skaitytojams reiktų paaiškinti, kad Rudžiai šeštadienio vakarais turi savo radijo valandą, per kurią galim apskambinti į jų studiją ir duoti savo klausimus ir net dalyvauti diskusijose. Ši šeštadienį su pranešimu buvo pakviestas vyskupas Vincentas Brizgys, kuris ragino aukoti Vatikano rūsyje įrengiamajai lietuvių (Vilniaus Šv. Panelės) koplyčiai. Ji kaštuosianti apie 70.000 dolerių, kurių mažiau kaip pusė jau yra surinkta (eina gandai, kad virš 24.000). Koplyčia būsianti skirta visiems lietuviams kankiniams (ir ne katalikams) pagerbti ir turėtų būti gražus Lietuvos bei jos problemų priminimas.

Sutapimas norėjo, kad penktadienį į Lietuvą būtų išvažiavęs DRAUGO administratorius kunigas Albinas Spurgis. Todėl sunku būtų tikėtis, kad forumo klausytojai nebūtų vyskupui pateikę ir klausimų, kaip jam atrodo minėto kunigo kelionė. Iš to išplaukė ir eilė kitų klausimų apie katalikų bažnyčios santykius su komunistais. Klausytojai buvo mandagūs, tačiau po mandagumo skraiste ir žodžio 'Ekscelencija' gausaus linksniavimo slėpė aiškus nepasitenkinimas ar bent abejonės. Vyskupas į tokius klausimus atsakė, kad Vatikano pažiūra į komunizmą aplamai imant iš principo nėra pasikeitusi ir iš kontaktų užmezgimo negalima daryti toli einančių išvadų. Girdi, Amerika dabar Paryžiuje kalbasi su komunistais, tačiau tai dar nereiškia, kad Pietų Vietnamas jiems bus atiduotas! O liečiant kunigą Spurgį, tai jo kelionė yra jo ir marijonų vienuolyno dalykas. Viena ponija atėjo vyskupui į pagalbą (balsas, sakoma buvęs labai panašus į DRAUGO moterų skyriaus redaktorės), paaiškindama, kad administratorius išvykęs aplankyti savo motinos, kurios labai išsilgęs. (Kun. Spurgis yra 61 m. amžiaus).

Forumo vedėjas A. Šlutas, atrodo, labai skubėjo klausėjams, kurie liko anoniminiai, nors kai kurių balsai buvo lengvai atspėjami, palinkėti 'viso gero', tuo būdu neleisdamas jokių diskusijų, kas jam ir pasisekė. Gerai informuoti šaltiniai teigia, kad iki šiol į Lietuvą buvo nuvažiavę net 8 JAV ir Kanados katalikų kunigai. (vm)

• Pavasarinė dainų pietė išgirsime Aleksioną Juozą, Bajalytę Daną, Baronaitę Aušrelę, Burneikytę Zitą, Goodin Elizabeth, Kučėnienę Dalią, Naką Vytautą, Pavilčiūtę Audronę, Petersen Donna, Petreikytę Dalią, Rūtą Tadą, Senesę Anitą, Serapinienę Teodorą ir Tautkutę Ritą. Jie išpildys solo dainas, duetus ir ištraukas iš operų: Ponios Tarnaitės — Pergolesi, Urburtos Fleitos — Mozarto, Traviatos — Verdi, Mefistolelio — Boito ir Mavros — Stravinskio. Akompanuos Manigirdas Motekaitis. Rengia sol. Iz. Motekaitienės Dainavimo Studija. Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont St., Chicago, š. m. birželio 16 d., sekmadienį, 3 val. p. p. Visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti. Įėjimas nemokamas.

• Tėvynės Mylėtojų Draugija ruošia Seimą š. m. bir-

želio 29 d., 10 val. ryte, Pick-Congress Hotel, 520 S. Michigan Ave., Chicago, Ill. 60605, tel. Area 312 HA 7-3800.

Maloniai kviečiu Tėvynės Mylėtojus Seime dalyvauti! T. M. D. sekr. M. Kasparaitis, 1129 Munroe Ave., Racine, Wisc. 53405.

• Jau baigtas atspausdinti II-sis "Krikščionio Gyvenime" tomas su devyniais II-jo Vatikano Susirinkimo dekretais ir trimis pareiškimais ir siuntinėjamas prenumeratoriams. Šį ir pirmąjį tomą su keturiomis susirinkimo konstitucijomis galima gauti atskirai (\$3.50 vienas tomas) arba užsirašius į "Krikščionio Gyvenime" prenumeratorių eilę (\$2.50 vienas tomas), kreipiantis šiuo adresu: "Krikščionio Gyvenime" Administracija, 361 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127. (Sk.)

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAZIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarą nuo BIRŽELIO 22 D iki RUGSĖJO MĖN. 15 D. ir jau DABAR priimami užsakymai.

Kreiptis: DR. ED. JANSONAS, 15 ROSEDALE ST. BOSTON, MASS. 02124. TEL. 288-5999, o po BIRŽELIO 22 D. tiesiai į vilą AUDRONĖ — CAPE COD, MASS., MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumunos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

PADĖKA

Mūsų brangiai Mamytei

A + A

ONAI VINCLOVIENEI

balandžio 21 d. mirus Lietuvoje, visiems mus užjautusiems, laiškais, spaudoje ir asmeniškai paguodusiems reiškiame nuoširdžią padėką.

Mikas ir Vacys
Vinclovai

Mūsų bičiulius

REGINĄ ir JONĄ

PALUBECKUS

ir jų šeimą, mylimam tėvui Lietuvoje mirus, giliai užjaučiame ir kartu liūdimė

E. J. Matulevičiai,
E. L. Jokubauskai,
M. J. Vidūnai ir
P. Babickas

VYTAUTUI ORINTUI

mirus, jo žmonai REGINAI, dukrai REGINAI su šeima ir švogeriiui STASIUI ASTRAUSKUI reiškiame kuo širdingiausią užuojautą

E. J. Matulevičiai ir
P. Babickas

A. A.

VYTAUTUI ORINTUI

staiga mirus, žmonai REGINAI, dukrai REGINAI su šeima ir švogeriiui STASIUI ASTRAUSKUI reiškiame nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdimė

Emilija ir Petras Čigai

ALT S-gos narį

HENRIKĄ MISLIAUSKĄ

ir šeimą, brangiam broliui Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučia

ALT S-gos Philadelphia
Skyrius

Mielam

A + A

VYTAUTUI RAULINAIČIUI,

tragiškai žuvus, MAMUTEI, žmonai ALDONAI, dukrai INGRIDAI, sūnui ANDRIUI, broliui ZIGMUI su žmona širdingą užuojautą reiškiame

Jadvyga ir Edmundas
Čapkevičiai

VYTAUTUI RAULINAIČIUI

tragiškai žuvus, žmoną ALDONĄ, MAMYTĘ, VAIKUČIUS, brolių ZIGMĄ RAULINAITI, giminės ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Jadvyga ir Vladas Dautai

A + A

skulptoriui VYTAUTUI RAULINAIČIUI

tragiškai žuvus, visai jo šeimai ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Clevelando Vaidilos Teatras

A + A

MONIKAI ir MYKOLUI SLAPŠIAMS

tragiškai žuvus, MAMYTEI, seseriai MARYTEI MARCINKEVIČIENEI su šeima ir broliui AN-TANUI širdingą užuojautą reiškiame

Jadvyga ir Edmundas
Čapkevičiai

A. + A.

MONIKAI ir MYKOLUI SLAPŠIAMS

tragiškai žuvus, jaunuosius teatro bendradarbius DAIVĄ ir EGIDIJŲ MARCINKEVIČIUS, jų tėvelius ir artimuosius giliai užjaučia

Clevelando Vaidilos Teatras

A. A.

BRONISLAVAI LUŠAITIENEI

mirus, jos vyrui JUOZUI, ALT S-gos nariui, ir šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia

ALT S-gos Philadelphia
Skyrius